

Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 08.06.1960, sp. zn. 8 Co 181/60, ECLI:CZ:MSPH:1960:8.CO.181.1960.1

Číslo: 32/1961

Právní věta: Odpovědnost za škodu vzniklou uhynutím ryb v důsledku závadných odpadních vod je třeba posoudit především podle zák. č. 4/1952 Sb. a nař. č. 87/1953 Sb., o hygienické a protiepidemické ochraně vody a podle vodního zákona č. 11/1955 Sb.

Soud: Městský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 08.06.1960

Spisová značka: 8 Co 181/60

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 5-6

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody, Odpovědnost za škodu

Předpisy: 4/1952 Sb. 11/1955 Sb. 87/1953 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 32/1961 sb. rozh.

Odpovědnost za škodu vzniklou uhynutím ryb v důsledku závadných odpadních vod je třeba posoudit především podle zák. č. 4/1952 Sb. a nař. č. 87/1953 Sb., o hygienické a protiepidemické ochraně vody a podle vodního zákona č. 11/1955 Sb.

(Rozhodnutí městského soudu v Praze z 8. června 1960, 8 Co 181/60)

Býv. lidový soud civilní v Praze uznal žalovaného odpovědným za škodu, která vznikla žalobci, jako nositeli rybářského práva na potoce Maternice a v řece Metuji, následkem nezneškodněných odpadových vod, které produkuje závod žalovaného účastníka při výrobě ovocných vín.

Městský soud v Praze rozsudek první stolice potvrdil.

Odůvodnění:

Základní odpovědnost žalovaného podniku je mimo pochybnost dána. Skutkové zjištění prvního soudu, že žalovaný podnik produkuje toxické látky, které bez zneškodnění vtékají - ať již přímo do potoka nebo těsně před vyústěním městské kanalizace do této kanalizace - není vzato v odvolacím řízení v pochybnost.

Tím byl porušen především předpis zák. č. 4/1952 Sb. a nařízení č. 87/1953 Sb., o hygienické a protiepidemické ochraně vody. Podle těchto předpisů odpadní vody, sváděné do vodních toků, musí být čištěny, popř. zneškodňovány. Ustanovení § 47 zák. č. 88/1950 Sb. (trestní zákon správní) postihuje trestní sankcí porušení zákazu, který se týká užívání vod. Podle ustanovení § 13 vodního zákona č. 11/1955 Sb. povrchové a podzemní vody je třeba chránit proti škodlivým účinkům některých zvláštních druhů vod, a to již opatřením v závodě, ze kterého takové vody odtékají. Podle § 21 cit. zákona je provozovatel povinen ustanovit závodního vodohospodáře pro každý podnik, který má zařízení mimo jiné sloužící k vypouštění odpadní vody, jestliže množství vody přesahuje míru, kterou ručí Ústřední správa vodního hospodářství; na vyzvání orgánů hygienické a protiepidemické služby je provozovatel povinen ustanovit osoby, odpovědné za hospodaření vodou i v závodech, které odbírají nebo vypouštějí vodu v menším množství. Podle vyžádaných spisů krajského národního výboru již při komisionálním jednání dne 21. 12. 1955 bylo nařízeno žalovanému podniku, aby okamžitě ustanovil zaměstnance s odbornými znalostmi, jako závodního vodohospodáře. Podle § 28 zák. č. 1/1955 Sb. je nutné při projektování, výstavbě, provozu a údržbě vodohospodářských děl a zařízení, přihlížet k potřebám rybářství; zejména je nutné chránit vodu mimo jiné proti znečištění a vypouštění závadných odpadních vod.

Tyto všechny předpisy byly porušeny a dokonce vedoucí závodu strany žalované byl pravomocně uznán vinným, že v době od července do počátku října 1958 v Hronově nedbal svých povinností a nechal ze závodu vypouštět odpadovým kanálem kvasné kaly do místního potoka (Maternice), což mělo za následek, že dne 10. 10. 1958 došlo k hromadnému otrávení ryb a žalobci tak vznikla škoda.

Není rozhodujícího významu, zda kaly jsou vypouštěny do kanalizace nebo přímo do potoka, neboť odpadní vody musí být, jak již řečeno, zneškodněny přímo v závodě, který odpadní vody produkuje. Pouhý filtr kanalizační, o němž hovoří odvolání, by naprosto nepostačil k zneškodnění odpadních vod. Konečně je třeba vzít v úvahu i ustanovení § 340 obč. zák., podle něhož, byla-li škoda zaviněna několika osobami, odpovídají všichni rukou společnou s nerozdílnou.

Aktivní legitimace žalobce se opírá o ustanovení § 4 zák. č. 62/1952 Sb. o rybářství, podle něhož stát umožňuje výkon rybářského práva pracujícím prostřednictvím orgánů, které stanoví ministerstvo zemědělství v dohodě s ministerstvem lesů a dřevařského průmyslu (dnes ministerstvo zemědělství a lesního a vodního hospodářství). Podle § 15 odst. 2 tohoto zákona jsou dosavadní uživatelé rybářských práv (lidové rybářské spolky) oprávněny a povinny rybářská práva řádně vykonávat do doby, kdy se ujmou výkonu rybářského práva orgány stanovené podle § 4. Podle Sbírky oběžníků pro KNV poř. číslo 157/1957 vydalo ministerstvo zemědělství a vnitra směrnice k plnění úkolů rybářství na revírech, podle nichž dosavadní organizace úkoly rybářství zajišťují. Čs. svaz rybářů byl ustanoven výnosem ministerstva zemědělství z 1. 6. 1957 poř. čís. 130 V. MZLH. Před tím již vyhláška č. 363/1952 Ú. l. stanovila orgány ustanovené k prozatímnímu výkonu rybářského práva. Vyhláškou 193/1957 Ú. l. bylo pak stanoveno novelizací vyhlášky č. 363/1952 Ú. l., že se rybolov provádí též prostřednictvím Čs. svazu rybářů. Již vyhláška č. 157/1957 Ú. l. existenci Čs. svazu rybářů a jeho organizací předpokládala. Podle stanov, schválených rozhodnutím ministerstva vnitra ze dne 22. 5. 1957, je Čs. svaz rybářů povolán k tomu, aby mimo jiné hospodařil podle plánu a socialistických zásad na tekoucích vodách, pečoval o zvelebení rybářství a vedl boj proti znečištění vod (§ 2 stanov). Místní organizace svazu hospodaří jako právnické osoby se svým majetkem podle § 9 a také místní organizace svazu jsou právnickou osobou podle § 13 stanov.

Lidové rybářské spolky, které vznikly stejně tak jako dřívější orgány, jejichž prostřednictvím stát vykonával rybářská práva, nemohou uplatnit nároky náhradní pro uhynutí ryb důsledkem vypouštění závadných odpadních vod; od svého ustanovení je k tomu povolán právě Čs. svaz rybářů, a právní kontinuita práv a závazků býv. lidových rybářských spolků a svazu plyne z cit. ustanovení § 15 odst. 2 zákona o rybářství.

Z rozsudku trestního soudu ve věci shora uvedené nijak neplyne, že by v roce 1957 žádná škoda žalobci na rybách nevznikla. Nedošlo-li snad v tomto roce k nárazové hromadné otravě ryb, je mimo pochybnost, že i v tomto roce byly postupně a nepřetržitě vody potoka Maternice a část toku řeky Metuje otravovány odpadními vodami žalovaného účastníka; to plyne jasně ze znaleckého posudku Čs. akademie věd. Vyčíslená škoda pak počítá především s nepřetržitým působením toxických vlivů na kvalitu vod v potoce Maternice a v řece Metuji.

Týž posudek označuje vody potoka nad vtokem kanálu za vhodné pro chov ryb, zejména pstruhů. Pokud žalovaný podnik namítá spoluvinu žalobce, že choval ryby v potoce, ač mu bylo známo, že život ryb je působením odpadních vod ohrožován, je to zcela nepřipadné, když toto narušování se dalo právě závadnou činností žalovaného podniku, jemuž se snažil žalobce čelit výzvami, upozorněními i stížnostmi na vodohospodářský orgán krajského národního výboru.

Podle § 82 odst. 1 zák. č. 69/1958 Sb. práva ze závazkových poměrů mezi organizacemi uvedenými v § 1 zák. zanikají, nebyla-li uplatněna ve stanovené lhůtě u arbitráže nebo u soudu. Tato lhůta činí v daném případě jeden a půl roku [§ 82 odst. 2 písm. c)]. Podle § 83 odst. 2 písm. c) cit. zák. počíná lhůta pro zánik práva na náhradu škody dnem, kdy se poškozená organizace dověděla o škodě a škůdci, což znamená takovou znalost škůdce a škody, která postačí k úspěšnému podání žaloby. Posudek Akademie zemědělských věd ze dne 15. 8. 1957, který žalobce předložil, nasvědčuje sice vědomosti žalobce o škůdci, ale nikoliv o škodě, resp. její výši. Dřívější korespondence nasvědčuje pouhému podezření, že hromadné hynutí ryb je působeno vypouštěním kalových vod vyšší koncentrace. Teprve posudek Akademie zemědělských věd ze 17. 7. 1958 pravděpodobnou výši škody vyčíslil; je v povaze věci, že bez tohoto odborného posudku, který odborným způsobem škodu vypočetl, a to nejenom na rybách, ale i plůdku, jikrách, úbytku potravy pro ryby apod., sotva mohla být podána řádně substancovaná žaloba o náhradu škody. Protože od vědomosti o výši škody do podání žaloby (29. 12. 1958) neuplynula 18 měsíční lhůta, nelze shledat, že by byl žalobní návrh zanikl preklusí. Prvý soud se ovšem mýlí, pokud se domnívá, že pouhá upomínka nebo dokonce výzva k odstranění závady, by mohla zabránit zániku práva podle § 82 zák. č. 69/1958 Sb. Ustanovení § 82 odst. 1 cit. zák. stanoví jasně, že práva ze závazkových poměrů mezi organizacemi zanikají, nebyla-li uplatněna ve stanovené lhůtě u arbitráže nebo u soudu. Z toho plyne mimo pochybnost, že pouhá upomínka nemůže zániku práva preklusí zabránit.

Mylné je i stanovisko žalobce, že by v daném případě platila promlčecí lhůta § 90 obč. zák.; podle § 195 zák. č. 69/1958 Sb. nelze užít na závazkové poměry upravené tímto zákonem mimo jiné ustanovení § 82 až 99 obč. zák.